

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:	
1 évre	66 L.
6 hónapra	35 L.
3 hónapra	18 L.
1 száma ára	1:50 L.

Felelős szerkesztő:
DR. NALÁCZY ISTVÁN.
 Főszerkesztő:
GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

Lengyel-román-magyar szövetség.

Az egyes államok, különböző közös érdekek szerint, egymással szövetségre szoktak lépni. Az ilyen szövetséges államok nyíltan vagy titokban kötött szerződésekből kötelezik magukat arra, hogy egymás érdekeit és bajait közös akarattal intézik, főleg hogy közös ellenfeleik ellen fegyveresen lépjenek egymás segítségére.

Azonban kölcsönös, barátságos viszonyok az államok számításánál, amelyeket nemcsak a pillanatnyi önzó politikai és gazdasági érdekek hoz össze, hanem ezenkívül a közös lelki barátság és egymás iránt érzett testvériség is. Így volt ez a múltban például a lengyelek és magyarok között, akik rövid megszakítások háborúkat is viseltek egymással, valójában évszázadokon keresztül testvérek voltak és testvérek voltak és azok most is. A lengyel és magyar körülbélül egyenlően alakult ki és vált önállóvá. Érdekes, hogy Boleszláv a hős és István a szent egy-

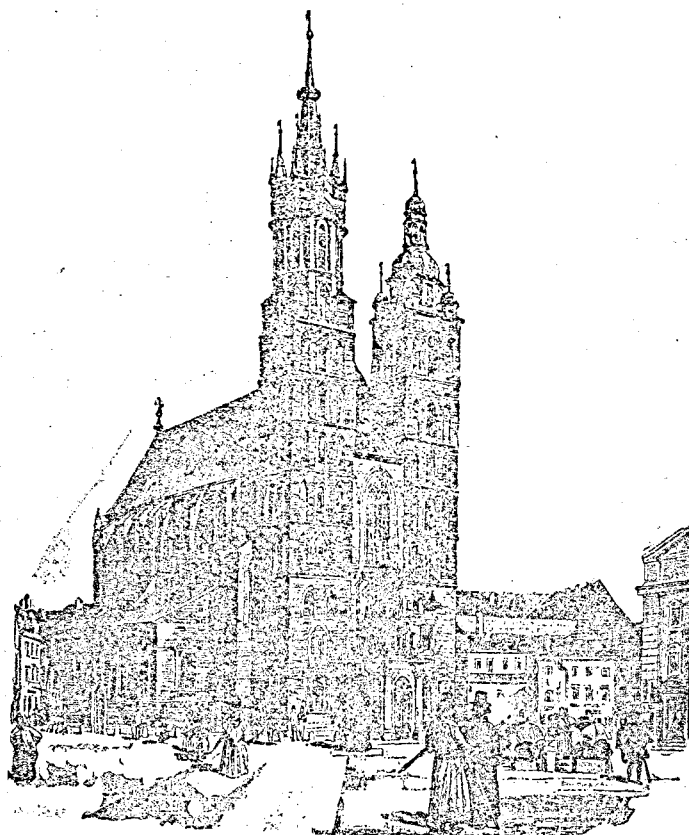
szere kérnek II. *Szylveszter* pápától koronát. Innentől kezdve a két nemzet állandóan találkozik egymással. Hol a harcmezőn, néha szemtől-szembe, de legtöbbször egymás mellett — hol pedig közös királyokat adva egymásnak. *Endre, Béla és Levente* magyar hercegek Lengyelországban keresnek és találnak menedéket, viszont *Szent László* magyar király a magyar földre menekülő II. *Boleszláv* lengyel királyt látja vendégszeretően és nyújt neki oltalmat.

Báthori István lengyel király.

A lengyel és magyar uralkodóházak tagjainak kölcsönös házassága révén *Nagy Lajos* magyar király, majd leánya *Hedvig* jutnak a lengyel trónra. Később magyarok választják meg királyuknak a vitéz *Jagelló Ulászló* lengyel királyt, aki a törökök elleni háborúban magyar hadak élén halt hősi halált Várnánál (1444-ben).

De a kicsiny Erdély is adott királyt Lengyelországnak, a kiváló és nagy *Báthory István* személyében, aki egyike lett Lengyelhon legnagyobb uralkodóinak. Erdély története a fejedelemség korában kifejezetten is összefonódott

Mária templom Krakóban, a régi lengyel királyvárosban.
(Épült a XIV. században.)

Lengyelország történetével. A két ország között szoros kapcsolat jön létre, különösen *Izabella* és fia idejében (1540—71), amikor a reformáció szélső hajtása, az unitárius vallás *Blandrata* György udvari orvos révén Lengyelországból kerül Erdélybe.

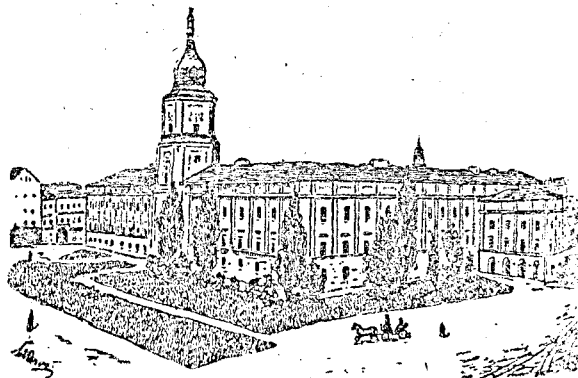
II. *Rákóczi* Ferenc Lengyelországból hozta be azt a zászlót, amelyre *Pro libertate*, (szabadságért!) jelszó volt felírva és *Kossuth* Lajos mellé *Bem* apó, *Dembinszky*, *Wisocki* a lengyelek százaival siettek a magyar szabadságharcban résztvenni.

Lengyelország ma is részvétellel nézi a kicsiny Magyarország halálos vergődését és segíteni akar rajta. Segíteni akar a békeszerződések által elvesztett területek legalább egy részének visszaszerzésével. Segíteni akar azért, mert neki ma is erős és megbízható fegyvertársra volna szüksége az orosz ellenség ellen.

De ugyanebben a bajban szenved Románia is. Az orosz a románnak is épen akkora ellensége az elvesztett Besszarábia miatt, mint a lengyelnek. Ezért Lengyelország Romániával is kölcsönös szövetséget szeretne kötni a közös, veszedelmes szomszéd ellen. A kettős szövetségnek azonban nem volna elég ereje a hatalmas orosz-szal szemben. Szükség volna tehát egy har-

madik segítőfélre. Erre pedig a legtermészetesebben a bolsevistaellenes Magyarország kínálkozik. Magyarország megnyerésének föltétele azonban az, hogy Románia kössön vele olyan megállapodást, amellyel nemcsak a területén magyarság igényei vannak kielégítve, hanem is lehetővé válnék, hogy a mai Magyarország is készséggel lépjen be a hármasszövetségbe. Románia tehát — mikor maga is szövetségbe lép — nagyon is jó helyen keresi a természetesen segítőtársát. A lengyelekben és őszinte testvérbarátot találna a vörös bolsevista Oroszország ellen. Ez a lengyel-román véd- és dacszövetség azonban még sem jöhet könnyen létre. Legalább is nem addig, amíg Románia tagja a kisantantnak. Lengyelország nem kell a kisantantnak. Mert a lengyelek, maguk is szlávok, nem rokonszenveznek a szláv csehekkel és szerbekkel. Sőt a csehekkel százados érdekellentétek után ma is, maguk hatni, haragban vannak.

De nem kell a kisantant a lengyeleknek azért sem, mert a csehek és a szerbek maguk barátjai az oroszoknak és ezt különösen a szerbek nyíltan is hangoztatják. Már pedig aki Oroszországnak barátja, az Lengyelországnak ellensége lehet. És ez így is van. Románia hiába próbálkozott tehát a Sinajában nem régen tanácskozások után a lengyeleket a csehekkel és szerbekkel összebarátkoztatni, ez bizonyos hogy sem sikerült.

A varsói királyi kastély. (Wawel.)

Ez a sikertelenség: a sinajai tanácskozások kudarca, reánk magyarokra nézve, egyelőre beláthatatlan hasznos eredménnyel járhat. A román államférfiak Sinaja után megtanulhatták, hogy a kisantantban, amelyet különben ők hozták létre, nincs mit keresniök. Megtanulhatták, hogy Románia, — bármilyen nagy, hatalmas és gazdag is legyen, — csak egy kicsiny sziget abban az óriási szláv-tengerben, amely határait önmagától körülvéveszi. Oroszok, csehek és szer-

szuronyerdői, mint valami összetörhetetlen győrtü szoritják ugyanis kellemetlenül testét.

Ez a szorongó balsejtelem és félelemmel töltött tudat, előbb-utóbb arra fogja kényszeríteni a józanul és okosan gondolkodó román férfiakat, hogy a kisantant helyett a lengekkel és azok testvérbarátaival a magyarok lépjenek szövetségre. Különösen a magyarok, akik éppen olyan hasonló veszedelmes helyzetben vannak a szlávok miatt, mint Románia. A szláv-tenger mindkettőjüket elnyel fenyegeti.

A Dunamentén elterülő államok között Románia és Magyarország tehát egymásra vannak utalva. Ezért próbálkozik most Lengyelország Magyarországot Romániával őszintén kiakartatni és a két államot egymással összekötöztetni. Ha ez sikerül, a lengyel-román magyar szövetség, elsősorban a szegény és szegényeket szenvedett, sok nehéz próbát kiállított, melyekre hozná meg a régen várt békét és boldogságot. Ezek nyomában pedig az itt élő emberek kölcsönös szeretetéből fakadó megértést, a mindnyájunktól oly hűn óhajtott zavarmentes és tiszta boldogságot. *Pálos István.*

Ugyon épül az új állami iskola.

A napokban Angheliescu közoktatásügyi miniszter *Massóli Lapok* munkatársa előtt egy nagyszabású közoktatási tervezetről tett nyilatkozatot. Eldicsékedett, hogy az okiráltság területén egy év múltán több mint ötezer új népiskolát ad át a nevelésügynek és Erdély, valamint a Bánság területén is számos iskola fölépítését tervezi, illetőleg már folyamatosítja. Nagy hálálkodással emlékezett meg Angheliescu alkalommal a vele mindenben egyetértő pénzügyminiszterrel, ki több százmilliót bocsátott rendelkezésre iskolapolitikai célokra. Erdélyben valóban megkezdtek már az építkezések, s hogy azt a kormány gyakorlatban hogyan oldja meg, arról az alant közölt képben számol be lapunknak egyik vidéki tudósunk:

Szó a községi dob... Közhirre tételük mindenhol, holnap a faluba érkezik a főispán úr, mindenki várja meg a megrendelt diszkapunál. Mert tény és bizony, hogy a buzgó szolgáló elrendelte a diadalkapuk felállítását is.

Néhányan megjelennek. A község házára vonul a főispán. A prefektus előadja a mit sem sejtő publikum előtt, hogy iskolát kell építeni. Kocsis Endre képviselő felkérve az állami szerződésre --- ellene mond, mire a prefektus kijelenti, hogy a nép nagy örömmel megajánlotta

a költségeket. Innen a község terhére megrendelt uzsonnára megy tovább a csapat.

Ez történt Kézdimárkosfalván. De hasonló az eset Rétyen is.

Itt az építendő-bizottságba a ref. papot is beakarták huzni. A vége a dolognak, hogy a legszegényebb emberre is 250 leu körüli összeget vetettek ki s a nagyobbakra 900—1000 leut. A jelentés a felsőbb hatóságok előtt pedig mind úgy állítja be a dolgot, mint *önkéntes felajánlást.*

És most jön a java. A nép nem fizet. Egyszerűen nem tud róla, megtagadja. Jön a foglalás, még is történt.

Az árverezés azonban marad. S ha jön is, elvannak szánva a gazdák, hogy ők nem ugranak be senki kedvéért.

Hisz állami adójuk kirovásakor megmondták, hogy abba minden benne van, legfennebb csak 3% jöhet ahhoz községi adó címen. Az építési adó pedig némelyiknél 100%-ot, másikonál 3000%-os emelkedést jelent.

Igy szeretnének a prefektusok iskolát ajándékozni Angheliescu miniszter urnak. Most már értjük Duca miniszter nyilatkozatát is: „hogy ő senkitől se vett el iskolát, csak attól, aki adta.” Persze, persze.

A tetejében azonban az a legérdekesebb, hogy mind a két falu éppen a napokban vetette rá magát teljes erővel a régóta vajudó felekezeti iskola építésére. Így hát a prefektus ur célt ért. Kultúrát emelt, amiért illesse köszönet. Ilyen a magyar ember! Jó szóra az néget is odaadja s ha ütök — hát, csak azért is!!

Na csak üssenek...

y.

KÜLFÖLD

A lengyel-román-magyar külpolitikai viszonylatokról vezető cikkünk ad részletesebb felvilágosítást.

A Ruhr-kérdés. Németországban kezdenek olyan hangok hallatszani, mely szerint a Ruhr-csatát elvesztették és ezzel Németországot még nagyobb veszteségnek teszik ki, mint aminő 18-ban a világháború befejezésekor érte. A Ruhr-csata nem volt más, mint a német ellentállás politikája, melyről azt hitték, hogy a gyári és bányászati szolgáltatások megtagadásával Franciaországnak akkora anyagi károkat okoznak, hogy ez egyrészt belső szükségből, másfelől angol nyomás alatt kénytelen lesz a Ruhr-területről önként visszavonulni. A megszállás kétségtelenül okozott is Franciaországnak károkat, és az ipari érdekeltségek próbálják is a kormányt jobb belátásra bírni, de a kormány makacsul kitart amellett, hogy a politikai érdekeket gazdaságlaktól nem engedik irányítani. — A németek sokat vártak a külön angol pártfogástól. Azt hitték,

hogy Anglia és Franciaország között a Ruhr-kérdés miatt szakítás következik be, mert Anglia döntőleg a németek pártjára áll azzal, hogy a Ruhr-megszállás megszüntetését és a jóvátételnek a német fizetőképesség arányában való új megváltoztatását fogja követelni. A németek azonban az utolsó napokban erre nézve is csalódóan kellett megállapítsák, hogy Anglia pártfogására nem számíthatnak. Az angol kormányban annyi franciabarát miniszter van, hogy a miniszterelnök nem tudja és nem merne németbarát politikáját keresztül vinni és így ma már nem beszélnek Angliában arról, hogy a németeknek a franciáktól függetlenül külön választ adjanak, sőt feltűnően hangoztatják, hogy a németek javára szóval tett biztatások csak ártottak a Ruhr-ügynek, mert csak fokozták a németek ellentállását. — Mivel a Cunó kormány ennek ellenére még mindig a kitartás politikáját hirdette, az utolsó órában jött értesítés szerint, eltávolították helyéből.

A Balkán kohójából, Szerbiában komolyan számolnak a horvát forradalommal. Ujsághírek szerint Pasics miniszterelnök a vezérkar főbb tisztjeit magához kérte és velük hosszasan tanácskozott azokról a katonai intézkedésekről, melyeket a horvát forradalom kitörése esetén foganatosítani kell. A horvát eseményekkel kapcsolatban mozgolódnak kezdtek azok a macedon bandák is, melyek vezetősége Szerbiával határos bolgár területeken fészkel.

Görögországban ellenforradalom tört ki. A forradalom főtámasza Szaloniki, ahová a török frontról a katonaság beérkezik. A forradalomnak első indító oka az inség, melyet a nép a gondatlan élelmezés miatt szenved el. Nem tudják, hogy a forradalomnak milyen politikai céljai és mozgató okai vannak, némelyek szerint most egy politikai ellenforradalomról van szó, melyet a monarkisták mozgatnak, akik a trónjától megfosztott uralkodó családot akarják visszahozni. A jelenlegi kormány a forrongások közepette saját katonaságától is fél, mert a frontról hazaérkező katonaságot sürgősen leszereli.

Törökország ünnepélyes események előtt áll. Most írják alá azt az egyezményt, mely Konstantinápoly és európai Törökország kiürítésének módjait tárgyalja. Az ellenség így hat héten belül kiürít minden török területet és az elszánt, bátor törökök hősi viselkedésük jutalmaként boldogan birtokukba veszik régi hazájuk minden zegezugát. Azon is gondolkoznak, hogy a kormány elhagyja Angorát és a fényes Konstantinápolyba teszi át székhelyét. A törökök egyébként nemzeti önértéktől ugyancsak duzzadnak és a Bosporuson régi hatalmukat akarják újra gyakorolni. Csak nem régebbsé történt meg, hogy az Imperator Traján nevű személyszállító hajót visszaküldték a konstancai kikötőbe, mert egyfelől a hajó irásait nem találták rendbe,

másfelől, mert az utasok utlevelén nem volt rajta az angorai kormány vizuma.

A külföld és Magyarország. A színajai tandékozás után szóbakerült a magyar kölcsön kérdése a külföldi sajtóban is. Különösen az angol lapok foglalkoztak vele, többek között a „Manchester Guardian” Angliának egyik legelőkelőbb lapja. Nyomatékosan felhívta az angol közvélemény figyelmét a kérdés fontosságára és annak szükségességére, hogy Magyarország a kért kölcsönt minden megszorítás nélkül megkaphassa. Ujalt Ausztria és Németország helyzetét, amely a külföldi kölcsön elmaradása, illetőleg elkésése miatt vált olyan súlyossá. Ausztriában azután, hogy külföldi segélyhez juthatott, megállott a valuta romlása s a külföldi kölcsön által már másfél év óta képtelen pénzének értékét egyensúlyban tartani. Ez az érték ugyan nem magas, de állandó, s így lehet megbízható alapja a gazdasági életnek. Innen van, hogy a külföldi kölcsön nyújtása óta az osztrák gazdasági viszonyok nemcsak állandósultak, hanem erős és egészséges fejlődésnek indultak, ami a külföldi kölcsönnek is legszilárdabb biztosítéka.

Ugyanilyen értelemben tárgyalták a magyar kölcsön kérdését az angol felsőházban is, ahol különösen Lord Newion szólalt fel Magyarország érdekében. Az angol külügyminiszter Lord Newtonnak válaszul sajnálkozását fejezte ki azon, hogy a jóvátételi bizottság annak idején nem fogadta el az angol javaslatot, mely a magyar kölcsön feltétel nélküli engedélyezését indoklányozta.

Ezekből látható, hogy a közgazdasági kérdésben legnagyobb szakértelemmel bíró tényezők véleménye szerint is szükséges, hogy Magyarország megkapja a külföldi kölcsönt, mert a magyar valutájának mostani ingadozása nemcsak egyeseknek és vállalatoknak okoz ki nem számítható károkat, hanem teljesen lehetetlenné teszi az egészséges gazdasági élet megalapozását. Erre legilletékesebb tényező állapította ezt meg Angolországban budapesti főkonzula. Ő az angol kormányhoz intézett hivatalos jelentésében kiemelte, hogy Magyarországon úgy az egyesek, mint a bankok, ipari vállalatok, de a kormány is a legbecsületesebb odaadással és kitartó szorgalommal törekcszenek arra, hogy a termelést fokozzák s az ország gazdasági életét megszilárdítsák. Ez a törekvésük azonban mindaddig nem mutathat fel komoly eredményt, amíg az ország pénzügyi helyzete egy megfelelő összegű külföldi kölcsön rendezést nem nyer.

Sajnos azonban, hogy az ország belső helyzet politikai kérdésekben nem mutatja ugyanazt a szilárd törekvést a megnyugvás felé, ami a gazdasági életben látható. A Bethlen-kormánynak nehézségei vannak a belpolitikában. Gömbös Gyula, az egységes párt ügyvezető alelnöke és a legutóbbi választások

negyedmagával kilépett a pártból, mert nincs megelégedve a kormány nemzeti politikájával. A kilépésnek nem tulajdonítanak nagyobb jelentőséget, mert az ország közvéleményének túlnyomó többsége hiva a kormány politikájának, amely, míg benn rendet, nyugalmat és fejlődő gazdasági életet akar biztosítani, addig a szomszéd államokkal megértésre és békés együttműködésre törekszik.

A magyarországi mozdonyvezetők az elmúlt héten sztrájkba léptek. Az első hírek szerint a sztrájk igen nagyarányúnak mutatkozott, valójában azonban a közlekedésben nagyobb zavarokat nem okozott és két nap múlva meg is szűnt.

Az angol-román kereskedelmi viszony. Közlelebbről az angol alsóházban felszólaltak a román háborús adósságok ügyében. Főpanaszolják, hogy azalatt, míg a román pénzügyminiszter külföldön kölcsön után jár, odahaza olyan törvényeket hoznak, melyek lehetetlenné teszik, hogy az angol hitelező a román adóستól követeléseit behajtsa. Viszont arra az időre, mire a törvényt megváltoztatják, annyira leesik a leu értéke, hogy akkor meg amiatt nem tud fizetni az eladósodott kereskedő. Figyelmeztetik azért egyfelől a román kormányt, hogy neki mindaddig, amíg ezen az állapoton nem változtat, az angol pénzpiacra semmi keresni valója nincsen, másfelől pedig az angol kereskedőket, hogy Romániában ne kössenek üzleteket, ha vagyoniilag tönkre nem akarnak menni.

Görög Joachim.

A boldog emléktű br. Jósika Sámuel elhalálozása folytán megüresedett csikmegyei szenátori állásra a

Magyar Párt központi vezetősége a párt csikmegyei tagozatával teljes egyetértésben *Görög Joachim* gyergyószentmiklósi plébánost jelölte, kinek jelöltetését a csikmegyei egész magyarság osztatlan öröme és megelégedése kísérte. Lelkesedéssel, teljes egységgel vonult fel a csikmegyei magyar választó közönség és adta le szavazatait *Görög Joachimra*, az eredmény azonban elmaradt, mert a szavazó urnák felbontása után legnagyobb meglepetésre az derült ki, hogy a Magyar Párt jelöltje elbukott s így a magyarság képviselő nélkül maradt. Hogy mi okozta ezt az eredményt, ne keressük. Bizalmunkat azonban ne veszítsük el és főként ne feledjük el a *Görög Joachim* nevét, aki képességeinél, képzettségénél, kötelességtudásánál fogva mindenképpen kiváló képviselője lett volna a magyarságnak a román parlamentben s lankadatlan buzgalommal és odaadással szolgált volna ott is, amint más téren szolgálja már évtizedek óta a magyarság érdekeit.

HÍREK

A 88 éves unitárius püspök. Az unitárius egyház képviselő tanácsa folyó hó 9-én ünnepelte Ferenc József unitárius püspököt születésének 88-ik évfordulója alkalmából. Lapunk örömmel csatlakozik egész Erdély magyarságának osztatlan szerencsekívánataihoz, mellyel az ősz püspököt ez alkalommal minden felől elhalmozzák.

Iskolaügyi tanácskozások. A magyar egyházak képviselőinek a közokt. miniszter által kiküldött Dr. Pteancu vezérfelügyelővel aug. 8-án megkezdett tárgyalásai még nem fejeződtek ugyan be, de már az eddigiek után ítélve nagy a valószínűség arra, hogy a felekezeteknek a középiskolákra nézve előterjesztett több kívánsága teljesül. Így legjobb reményünk szerint a jövő iskolai évre a miniszter engedélyezni fogja azt, hogy a felekezeti fiú középiskolák I—IV osztályaiba rendes tanulókként, a felsőbb osztályokba pedig magántanulókként leányöndékeket is fel lehessen venni. Annak ma már semmi akadálya nincsen, hogy a régi tanulók közül a másfelekezetiüket fölvegyék. Szintén szabadon veheti föl az iskola az újonnan jövő másfelekezeti tanulókat is, ha az illető tanulónak saját felekezete abban a városban nem tart fenn középiskolát. Ha pedig a beiratkozó növendék felekezete tart fenn hasonló iskolát, akkor különös méltánylást érdemlő okból kérelmet lehet beadni a felvétel engedélyezéséért a miniszterhez címezve a tankertületi inspektorátushoz. Izraelita vallásukat csak ilyen külön engedéllyel lehet felvenni keresztény iskolába új tanulókként. A magántanulók a miniszter álláspontja szerint beiratkozhatnak ugyan a felekezeti iskolához is, de csak állami bizottság előtt vizsgálhatnak, azonban valószínűleg e bizottságba a felekezeti iskolák tanárai közül is fognak tagokat kinevezni. A tanulók kötelesek egyforma sapkát és ruhájukon az iskola kezdőbetűjét és számot viselni és állandóan arcképes igazolványt hordani maguknál. Az I.

gimn. osztályba felveendők egy egyszerű felvételi vizsgát tartoznak tenni még abban az esetben is, ha a VI-ik elemiből abszolváló vizsgát tettek.

Megszűnt magyar gimnázium. Szilágysomlyóról azt a szomorú hírt kaptuk, hogy az ottani katolikus gimnáziumot, melyet a tanítói minorita-rend tartott fenn, a rend végleg becsukta és az épületet véglegesen átadta a nagyváradi püspöknek. A szilágysomlyói magyar gimnáziumban egy évszázadon át nevelték a magyar ifjakat erkölcsre és tudományra. A Szilágyság leggazdagabb magyar vidékének központjában volt ez a gimnázium, a magyar kultúrának évszázados végvára. A forradalom elszakította a rendet a fenntartó forrástól, a magyarországi rendháztól. Az új viszonyok között az iskola helyiségeit nagyrészt el is rekvirálták idegen célokra. A rend különösen a családos világi tanárokat alig-alig tudta fizetni és így kénytelen volt csődöt mondani. Kapuit becsukta önként. Az államnak az eseményekért nem teszünk szemrehányást, mert az állam az iskolai állami-segélyt az egyháztól éppen azért vonta meg, hogy ne legyen kénytelen az iskolákat erőszakkal bezárni, hanem azok étienségükben, csendesen maguktól szenvedjenek ki. Nem panaszolunk az államnak, mert neki állítólag érdeke, hogy mentül több magyar iskola muljon ki, s Szilágysomlyón ez a politika már sikert aratott. De kérdezzük a népet, e vidéknek gazdag magyarságát, neki érdeke-e a szilágysomlyói iskola végkisznevédése? Kérdezzük, hogy vajjon erre a sorsra jutott volna-e a szilágysomlyói iskola, ha iskolaadóját minden magyar, mihelyt az egyház a vészharangot megkondgatta, azonnal megfizette volna?

Dr. Nagy Károly püspök az ipari pályára lépő ifjakért. Dr. Nagy Károly erdélyi református püspök körlevelet intézett a fennhatósága alatt álló iskolák igazgatóihoz, az esperesekhez, lelkészekhez és tanítókhöz, az ipari pályára lépő tanulók elhelyezése és támogatása érdekében. — Ugy népünk gazdasági érdeke — mondja a körlevél — mint az állam szociális fejlődése azt kívánja, hogy a jövő generáció a produktív munka pályák felé irányíttassék, főleg a becsülettel munka által biztos megéiíhetést biztosító ipari pályák felé. Felhívja tehát az illetőket, hogy az iskolai év elején és végén azoknak a 12 évet betöltött ifjaknak, akik ipari pályára alkalmasak és arra vágnak, legyenek segítségére.

Hol volt jobb dolguk a szászoknak. Kormánylapok a népszövetségi kiküldötteknek látogatása alkalmából nem állják szász vezető embereknek a szájába olyan nyilatkozatokat adni, melyek szerint a szászok a népszövetségi kiküldöttek előtt azt a kijelentést tették volna, hogy nekik most sokkal jobb dolguk van, mint amilyen a magyar uralom idején volt. A szász lapok fennhangon tiltakoznak ez ellen a ráfogás ellen és rámutatnak arra, hogy az új alkotmány tárgyalásakor a kormány a szászokat mindazoktól a privilegiumoktól megfosztotta, melyeket ők a kultúra, politika és gazdaság terén küzdöttek ki. És egyttal fölpanaszolják, hogy mennyit áriott nekik az igazságtalan koronabevállás, az agrárreform, a hadikölcsönök el nem ismerése, az egyházi adó kivételére való joguk elvéle, az utca és cég-tábla nevek elromanizálása, a spekulációs törvény és a községi valamint vármegyei autonómiának eltörlése. Felkiáltnak erre a szász lapok: „Hogyan mondhatják

valaki ezek után a népszövetségi képviselők előtt azt, hogy nekik most jobb dolguk van, mint volt a magyar uralom alatt!”

Átalakulás előtt vannak a falusi posták. A kolozsvári postaigazgatóság a maga területén szept. 1-től fogva új rendszerrel kísérletezik, hogy a falvak postaforgalmát vajahogyan elevenebbé tegye. Eddig ugyanis a kisebb falvakból hetenként kétszer, néhol egyszer vagy éppen kéthetenként egyszer mentek postáért s így megtörtént az, hogy a városi ember hamarabb kapott meg egy amerikai levelet, mint az a falusi lakos, aki a legközelebbi postától 20—30 km-re élt. Most a helyzet megjavítása végett a regátbéli posták rendszerét akarják átültetni. E szerint beszüntetik a kisebb falvak postamesterségét és ilyeneket csak a központi fekvésű nagyobb falvakban fognak fenntartani. A központokból hetenként háromszor falusi postajáratok indulnak a környékre, kúrtszóval jelentik érkezésüket és a községházán végzik el a postázást. A helyi kézbesítést azonban nem ők, hanem a falu előjárósága fogja intézni. E változásban semmi örvendetes dolgot nem látunk. A régi postanivatalokat a szükség, a fejlődés léptette életbe. Ha megszűnik az, ami magától jött, az csak visszaesést jelent. Ki lesz majd most felelős a kézbesítésért, mikor a posta ügykörébe bevonják a községi közigazgatási hatóságot is. A községi előjáróságnak a mai zavaros viszonyok csekély fizetésükhöz mérten éppen elég dolgot adnak. Most ráadásul jó még a posta.

Aki jól járt, mikor kirabolták. A kolozsvári állomáson történt, hogy a helyi gyógyszerészi állomás szolgáját az állomáson rablók támadták meg, mialatt az éjjeli vonat indulásakor éppen gazdájának csomagját emelte föl a vonatra. Amint a szolga a tolongásban a csomagokat emelte, az egyik rabló hátra csavarva a kezét, a másik pedig egy pillanat alatt a zsebeit fosztotta ki. A szolga azonban keményen megragadta a támadó kabátját és segítségért kezdett kiabálni. A rablóknak erre menekülniök kellett, de ezt az egyik nem tette másképp, minihogy kibujt a kabátjából és így az a szolga kezében maradt. A kifosztott szolga azonban a rabló kabátjának belsejébe a bélés alá bevarrva kétezer leut talált és így a tőle ellopott 447 leu teljesen megtérült.

Az egéirtás és a nemzetiségi pártfogás. Egyik vidéki tudósítónk küldi be a következő hírt: Háromszéken borzasztó egér kár van. Csak helyiel közel arának a gazdák. Elvégzik azt az egereket. A tavasz folyamán egyik magyar gyógyszerész ajánlatot tett a világhíres Sipőc-féle egéirtó bombonokra, ötle-vezve magát, hogy 7 nap alatt 50 mázsát a prefectura kezébe ad, melyből 1 kg. szinte 10 holdra is elegendő. Az ajánlatot már-már elfogadták, midőn román részről jött egy másik értéktelen szerre ajánlat. Szállításra ez kapott megbízást, a szer pedig nem használt semmit és az egerek vigan szaporodnak tovább. Még kevesebbet ért a vízzel való kiönés, amit a hatóságilag kirendelt lakosság nagy erőfeszítéssel végzett. Jó lenne tanulni a több millióra rugó borzasztó káron s még augusztusban abból a híres pécsi gyármányból hozatni, hogy legalább az őszi vetést biztosítsák.

Egy kis magyar sziget életéből. Kedves nép-ünnepélyt rendezett a hunyadmegyei tordosi ref. egyház jul. hó utolsó vasárnapján a Maros partján emel-

kedő parochia és tanítói lakás udvarán és regényes tesvési kerijében. Az ünnepély jelentőségét csak fokozta amaz örvendetes tény, hogy hosszú idők óta e kis magyar szigetecske első kulturális szivdobbanásáról adott biztató életjelent. Az egész napra terjedő ünnepségen a szomszéd Szászváros és a környékbeli falvak magyar lakossága is képviselve volt. Szászvárosról a ref. Nőegylet vegyes dalkara teljes számban kivonult s Makkai Dániel karnagy vezetésével először a déli- előtti istentiszteleten énekelt, majd a délutáni istentiszteleten program keretében magyar népdalokat adott elő, az egybesereglett nép szünni nem akaró tetszésnyilvánítása mellett. Majd a tordosi ifjuság szindarabok, magán- és páros jelenetek ügyes előadásával, Hunfalvy Albertiné, Fehér Ida pompás solo énekeikkel arattak rajos sikert. A műsort táncmulatság követte. Az ünnepély ügyes rendezéséért Gruja Farkas helybeli lévitatanítót illeti az elismerés.

Az adókiivetés megfélebbezése. Alig tudnánk gazda és iparos olvasóinknak most, mikor az igazságtalan adókiivetéseket annyi embert sujtanak, időszerűbb utasítással szolgálni, mint azzal, hogy hol és mi módon felebbezzon. 1. A felebbezést a kirovási jegyzőkönyv kézhezvételétől számított 20 nap alatt kell beadni. Ha tehát az adózó a kirovánál jelen volt, ez a határozat a kihirdetéstől számít, ha nem volt jelen, a kikézbésítéstől. A 20 napba a közlés, illetve kézbesítés napja nem számít bele és ha a határidő utolsó napja ünnepnap, a felebbezés a rákövetkező legközelebbi hétköznapon is beadható. 2. A felebbezést a pénzügyigazgatóság iktatójában kell beadni. 3. A felebbezés bélyegmentes. A mellékletekre csak akkor kell bélyeget ragasztani, ha az különben is bélyegköteles, mint pl. a közjegyzőileg hitelesített másolatok stb. 4. A felebbezésben részletesen ki kell fejteni az okokat, hogy miért igazságtalan az adókiivetés. Meg kell említeni a tavalyi adó összegét, az üzletet, vagy kereseti ágat vonatkozó összes adatokat stb. A legcélszerűbb, ha az adókiivetés minden egyes téves megállapítását a felebbezéshez mellékelte okadatolt memorandumban megcáfolja a panaszos, mert az ilyen iratokat a felebbezési bizottság a döntés előtt köteles tanulmányozni. 5. A felebbezési bizottság, amely a kincstár egy képviselőjéből és adózókból áll a törvényszék egy tanácselnökének vezetés alatt, a ténymegállapítás, becslés és mérlegelés tekintetében végérvényesen dönt. De hatáskör túllépés, lényeges elnézés, illetéktelenség és törvénysértés esetén további semmisségi panasszal lehet élni, még százezer lejen alól évi adóköteles jövedelemnél a törvényszékhez, ezen felül a fővárosi legfőbb semmitőszékhez. Ha tehát a felebbezési bizottság nem korrigálja az adókiivető bizottság kirováseit, akkor kisebb ügyekben mindig a törvényszékig, nagyobb ügyekben a semmitőszékig lehet vinni a panaszt.

Tilos a diákoknak dohányozni. A közoktatásügyi miniszter rendeletet bocsájtott ki 121.849—923. szám alatt a középiskolák előjárásaihoz, amelyben megtiltja a heted- és nyolcadosztályu tanulóknak is megkötését a dohányzást úgy az iskolában, mint az iskolán kívül. Együttal meghagyja, hogy a rendelet közzétételével egyúttal megtiltja, hogy a rendelet közzétételével egyúttal megtiltja, hogy a rendelet ellen vét, súlyosan megtiltja. E rendelet szerint a 7-ik és 8-ik osztályokat külön kell összehívni és figyelmüket a dohányzás káros

voltára felhívni. A hasznos rendelet végrehajtásában legyenek a szülők is az iskolai hatóság segítségére és fiaiknak már a nyári szüneteken se engedjék meg, hogy a kártékony dohányt megszokják. Efvégre az egészségnek csak hasznára van, ha valaki öregkorára elmondhatja, hogy szívem még mindig jól bírja a munkát, mert vérereim nem meszesedtek el, mivel a dohányzástól óvakodtam.

Lépfenés fertőzés egy pattanás után. Felsőjára községből írják lapunknak, hogy egyik oitani timár munkáslegénye lépfenével fertőzte magát. A timárlegény ugyanis egy lépfenében elhullott állat bőrének kidolgozásával foglalkozkodott, miközben a fertőzött bőrtől szennyes kezével arcán egy pattanást elkapart. A vigyázatlan timármester ellen, aki a törvény tilalma ellenére lépfenében elhullott állat bőrét elfogadta a kidolgozásra, megindult az eljárás.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI FEJELETT

Hány köbméter egy szál fa.

Felelet a „Magyar Néphez“ intézett kérdésre.

Unió Székely atyánkfiaival gyakran megessik, hogy most, a tölgyfakivétel felszabadulásával héjjas cserfatönköket szállítanak le a nagy vállalkozónak az erdőről be az állomásra. A fával megérkeznek, közben az állatok a fáradságtól keményen megizzadnak és a jó emberek már ebből is arra gondolnak, hogy kihuzattak legalább is jó két köbméter fát. De jó a nagy vállalkozó bizalmi embere, hogy átvegye a fát és embereinket az átvételi céduán azzal lepi meg, hogy fájuk még egy köbméterre se rug. Nagy hitetlenül megvakarják az atyánkfiai a fejüket, tán meg is mondják a hivatalnok szemébe: „na ezzel maguk ugyan becsaptak“, de semmit se tudnak ellene tenni, mert ők sehohse tanulták a faköb-tartalmának kiszámítását.

Lapunk egyik olvasója panaszolja el nekünk gyanuját, hogy őt valószínűleg állandóan megcsalják. Mivel azt hisszük, hogy a panasz általános, ezért részletesen válaszolunk:

Ha szép sudár szálfát visz valaki, annak elég jó megközelítéssel következőképen számítható ki a köb-tartalma: Először is a fejszenyél segítségével határozza meg pontosan a szálfát (tönk) közepétáját. Itt mérje körül mérő szalaggal, hogy derékban hány centiméter a fa kerülete. Az így kapott számot ossza el 6-tal. Így megkapja, hogy közepe táján mekkora a fa küllője. Ezt megszorozza először önmagával, azután 3-14-dal és végül a tönk hosszúságával, ezt is centiméterekbe mérve. Ilyenképen köbcéntiméterekben kapja a térfogatot. Ennek a számnak milliomod része mutatja meg, hogy hány köbméter a fa.

Mit csináljanak azonban akkor, ha fa nem sudár és épen a közepén bugos. Ekkor a középkerületet számítással a következőképp kapja meg. Mérje körül centiméterrel a tönknek mindkét бүtүjét, a két számot adja össze, az így kapott számnak vegye a felét. Így kapja meg a tönk közepes kerületét. Ennek a százszorosát ossza el 628-cal és így megkapja a közepes kerület küllőjét. Ennek a küllőnek felével szorozza meg az előbb kiszámított közepes kerületet és megkapja a közepes keresztmetszetet. Ezt szorozza a tönknek centiméterekben vett hosszával. Így megkapja a tönk köbtartalját köbcentiméterekben. Mivel egy köbméterben egy millió köbcentiméter van a kijött számot köbméterben úgy fejezi ki, hogy osztja egy millióval, vagyis jobbról indulva balfelé, 6 tizedes jegyet jelöl ki.

Hogy mindezt jobban megértsük, lássunk egy példát.

Tegző András uram beszállít a szentgyörgyi állomásra egy 4 m. hosszú tönköt. Ennek egyik бүтүjét 280 cm. a másikat 150 cm-es kerületűnek találja. A két kerület együtt $280 + 150 = 430$ cm. A közepes kerület $430 : 2 = 215$ cm. Ez szorozva $100\text{-al} = 21500$, ez osztva $628\text{-al} = 34\text{,}23$. Tehát a közepes küllő $34\text{,}23$ cm. A közepes kerület: 215 cm. szorozva a közepes küllőnek: $34\text{,}23$ -nak a felével $= 3580$ cm². a közepes keresztmetszet, ez szorozva a centiméterekben vett fa hosszal $400\text{-al} = 1432000$ cm³. Ebből levágunk 6 tizedest, tehát akkor lesz 1 egész és közel fél köbméter a fája, s így amiért talán alig fizettek egy köbmétert, szinte másfél köbméter volt.

S ha pedig Tegző András uram ezekbe a bonyolult számadásokba belezavarodnék, akkor ne tegyen egyebet, minthogy centiméterrel mérje meg a fa két végén a бүтүje kerületét és a fa hosszát s ezekkel az adatokkal keresse föl a tisztelletes urat, ki neki szívesen elvégzi a számítást.

Szerkesztőségünk nagyon kíváncsi, lesze-e valaki, aki az itt adott utasítás alapján utána néz, hogy igazságosan fizetik-e ki a beszállított fát és még kíváncsiabban arra, hogy vette-e hasznát a kérdezőn kívül is valaki ennek a mi utasításunknak. Tudassák ezt velünk.

Nem mulasztjuk el a figyelmet arra is fölhívni, hogy a kereskedő a fát, mikor azt az üzleti célra fölhasználja, nem így méri le. Az nemcsak meghántja a fát azon a helyen, ahol a kerületet, vagy arra alkalmas mérővel egyenesen a vastagságot (az átmérőt) méri, hanem még a fa fehér részébe is befaragat. Így persze hogy kisebb köbtartalom jó ki. A kereskedő ugyanis azt mondja, hogy ő se a kéregnek, se a fehérának hasznát nem veszi. Hát ez így volt régen, de ma már nem így van, mert ma annak a forgácsnak is nagy tüzelő értéke van, amit az ács lefarag, hogy a fát kiegyenesítse. És végül, ha van értéke a külső résznek, ha nincs: a fuvarosra az a fontos, hogy ő a kér-

get is emelte és a lova a kérget is húzta s a szekereknek a tengelye és az ő ruhája a kéreg miatt is kopott, tehát neki a *tényleges fuvar* után fizessenek.

Ezt a *tényleges fuvar* pedig igen helytelen köbméterekben számolni. Az a fa nem a térfogatával nyomta a fuvaros vállát és a szekereknek a tengelyét, hanem a súlyával. Már pedig a tölgyfa még szikkadt állapotában is csaknem olyan nehéz, mint a víz, tehát amikor a mi székely atyánkfia a télen levágott és a föl nem hasogatott volta miatt még csaknem teljesen nyers cserefának köbméterét leszállítja az erdőről, nem is tudja, hogy egy köbméterben ezer kilót: 10 mázsát hozott be, holott ha ugyanakkor egy fél öl бүкфát hoz be, abban voltaképp csak 8 mázsát emeltet lovával. Ezért ajánlatos, hogy székely atyánkfiai követeljék a fának lemázsálását, az szemük előtt történik, és akkor nem csalódnak.

Kérdések és feleletek.

(Gyümölcscect és bor készítése.)

Lapunkhoz egyik olvasónk a következő kérdést intézte: A szárazság miatt erősen hulló almát miképpen lehetne értékesíteni? Lehete-e azokból almabor vagy ecetet készíteni? Ha igen, úgy kérek az almabor és ecet gyártására némi utbaigazítást adni.

Felelet: A szárazság miatt lehullott alma rendszeren még fejletlen, izetlen és éretlen is. Az ilyen gyümölcsöket csak gyümölcscect készítésére lehetne felhasználni, mert azokból még hiányzik a borkészítésre oly fontos magas cukortartalom. Ecet készítésére különben a rothadt almát, körtét is felhasználhatják, mert azokból később az erjedés folyamán a rothadt, kellemetlen szag és íz eltűnik. Az ecet készítése a következőképpen történik: az összeszedett gyümölcsöt erős faedényben vagy széles, mélyebb váljában összelőrjűk zsákba tesszük és jól kipréseljük. Az így nyert savanyú levelet korsóba, vagy nagyobb mennyiségnél hordóba öntjük, amelyben már benne van egy kevés mennyiségű ecet-ág és ecet. Az edényt nyitva kell hagyni, hogy abban az erjedés — levegő hozzájutásával — így az ecet képzés mihamarabb meginduljon. Aszerint, hogy az edény hidegebb vagy melegebb helyen áll, az ecet 2—4 hónap alatt már használhatóvá válik. Ekkor az ecetet a salakjáról szépen csendesen leöntjük vagy gumicsővel tisztán lehuzzuk üvegekbe, vagy más alkalmas edénybe. Az ecetágyat más alkalommal, egy év múlva is ismét felhasználhatjuk, úgyelve azonban arra, hogy azon maradjon egy kis lé, nehogy a tömeg kiszáradással az élesztő gombák elpusztuljanak.

P. Nagy Sándor

(Folytatjuk.)

Parcellázák Apponyi birtokát. Apponyi Albert gróf eberhardi birtokának parcellázása Csehszlovákiában befejezéshez közeledik. A nagybirtokon eddig 70 szlovák családot helyeztek el Trencsénből, Nyitrából, Liptóbból és Pozsony megyéből. A hátralevő pár száz hold most kerül elosztásra 3000 koronáért magyar holdanként. A 3000 csehkorona a mai valutáris viszonyok között 24.000 Leunak felel meg magyar holdanként. Erdélyben ennek az összegnek kb. egy század részét fizetik a kisajátított területekért.

Szélviharok. A kapcsolt területek minden vidékéről nagy szélviharokról érkeznek jelentések, amelyek különösen a gyümölcsösökben tettek jelentékeny károkat. Nagyon sok gyümölcsöt vert le a szél és sok ágot is eltört.

A kolozsvári országos állatvásárt augusztus 29., 30. és 31. napjain tartják meg, míg az országos kirkóvadásrok napját szeptember 1-ére állapították meg.

Gazdák figyelmébe. A csikszeredai Rom. Kir. Állami Földmíves iskola felhívást tesz közzé arra nézve, hogy az iskolánál engedélyezett 20 ingyenes helyre 14—15 évet betöltött fiúk pályázatukat nyújtsák be. Az iskola a mezőgazdaság minden ágában kiképzést nyújt. A hároméves tanfolyam után képesítést nyernek kertészi, intézői, titkári, gazdasági szaktisztviselői, járásokban gazdasági felügyelői és állami mintagazdaságoknál szakhivatalnoki állásra. Az iskolai végbizonyítvány egyéves önkéntességre jogosít. Pályázni lehet szept. 10-ig. Pályázati felvételek az igazgatónál tudhatók meg.

Vidéki levél.

Szakavatott kézből vesszük az alföldi határszélről az alábbi sorokat:

Jól esik tudnunk, hogy új Románia egész területén az összes iparkamarák a kis iparosság érdekében, az új adó kivétele tárgyában a kormányhoz felszólamlással élni akarnak, vagy már meg is tették.

Mi is megteszünk egy pár észrevételt s szeretnénk is törvényadta jogaink alapján, hogy helyi viszonyaink figyelembe vételével sérelmeink orvoslást nyerjenek.

Az adókiadó bizottság összeállítására az az észrevételünk, hogy amikor az iparosok adóját írják össze, nincsen olyan iparos taggal kiegészítve, aki az összes helyi iparosok helyzetét ismerné. Ez pedig igen fontos. Mi ugyanis az ország véghatárán vagyunk lakosok. Azoktól a községektől, melyekkel a múltban jó ipar összeköttetésben állottunk, lekapcsoltattunk, miáltal a mi iparunk forgalom tekintetében sokat veszített. Igazolja ezt az, hogy iparosaink egy jó része kénytelen a regátba

menni és úgy, ahogy a megélhetését biztosítani. Azt mondják az iparosok ott sokat keresnek. Mi azt mondjuk, hogy itthon hagyott családtagjaik a nagy kereset mellett is igen sokat szűkölködnek s aggódva néznek a tél elé. Itthon dolgozó iparosaink is nem különb helyzetben vannak. Egy nagy részük, legalább 80% földmíves munkát is kénytelen végezni, nem a saját földjén, hanem a másén, mint napszámban járó vagy részes, hogy silány ipari keresete mellett a mindennapi kenyeret családjának úgy a hogy biztosíthassa. A rokantokról, az elaggottokról mit szólunk? Ilyen kép feltárása mellett nyugodt lélekkel mondhatjuk, hogy helyi iparosainknak csak 10% az, a ki tisztán iparból tud megélni. És még itt is elő áll az, hogy állandóan segéd munkást alkalmazni nem tudnak, hónapokon át a műhelymunka szünetel, mert mindig vállalt munkához jutni lehetetlenség. Ezt az állapotot legjobban igazolja az, hogy az összes iparágakon együtt véve, alig van tíz segéd munkás községünkben. Van még 10%-ban olyan iparosunk is, a ki vagy már felhagyott az iparüzéssel, vagy pedig fel akar hagyni az iparral, ha a helyzet nem változik kedvezőbbre, hogy a sok türethetetlen adózást elkerülhesse.

Míndezeket a szomorú tényeket az adókiadó bizottságnak szemelőtt kellene tartani s mérlegelni a szegény iparos adó kivételénél. Ma azonban az iparos keserves panasza pusztákba kiáltó szó. Bűnbaknak tartatik a drágaság felemelésében. Méltánylást érdemlő eljárást, helyes ítélezést várunk az adókiadó bizottságtól, de nem azt, hogy a kézműiparos jövedelmét a tényleges valónál is hatványozottan többre becsülje. S ha felebbezést jelent, vagy kérni akar, vagy tájékozatlanul hagyják, vagy pedig azzal hatnak a lelki állapotára, hogy próbálja meg, ha kellő indokolást nem tud felhozni, jövőre még több adója lesz. Hol keresen a védtelen, a földi élethez ragoszkodó szegény iparos jogos orvoslást?

* * *

E cikkkel kapcsolatban felhívjuk panaszos iparosaink figyelmét hírvivatunkra, ahol megtalálják az utasítást arra, hogy miképp felebbezzenek. Fenyegetések miatt a felebbezéstől senki se riadjon vissza, mert háta mögött áll az Iparkamara.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár, 1923. aug. 14. —

1 dollár	= 210—	leu
1 font sterling	= 1005—	"
1 svájci frank	= 39.50	"
1 francia frank	= 12.20	"
1 líra	= 8.70	"
1 cseh korona	= 6.40	"
1 dinár	= 2.20	"
100 német márka	= 0.85	"
100 magyar korona	= 1.00	"

MULATTATÓ

Végrendelet.

Fáradtságom adom az esti árnyak,
Szineimet vissza a szivárványnak.

Megnyugvásom a tiszta, csöndes égnek,
Mosolygásom az őszi verőfénynek.

Sok sötét titkom rábizom a szélre,
Semmit se várva és semmit se kérve.

Kik üldöztek át tuskén, vad bozótton:
Kétségeim az örvényekbe szórom.

A holtom után ne keressetek,
Leszek sehol — és mindenütt leszek.

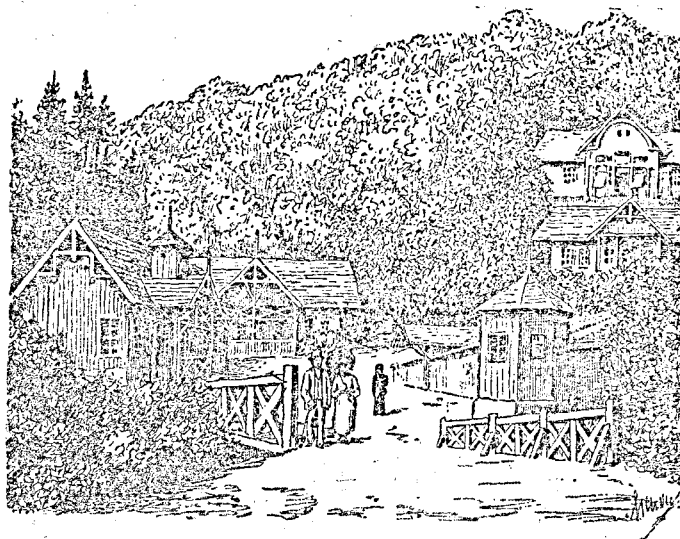
Reményik Sándor.

Sugás-fürdőn.

Kevesen tudnak még Erdélyben is erről az erdők ölére rejtett kis gyöngyről. Térképen hiába is keressük a helyét. Sok, nagy drágagyöngy van följegyezni való arról a vidékről. Drágagyöngyök, minő Borszék, Szováta, Előpatak, Tusnád, Kovászna és ezek miatt még a térképező is megfélemedezett erről az erdők rejtekébe rejtőzött kis fészekről. Pedig igazán szép. Természeti ritkaságokkal, gyógyhatású vizekkel igazán megáldott. Csak az a baja szegénynek, hogy oly nagyon el van rejtve, oly nagyon csendes, oly nagy nyugalom ül az őt környező bükk és cser lombokra. Ma pedig azok az emberek, akiknek pénzük van a pihenésre, unják ezt az ájtatos csendet, ezt a méltóságos nyugalmat, mely a kifacsart idegeknek annyi megpihenést hozna. Nemcsak el van rejtve, hanem még útjában is állnak a székelyföld többi nagy ékességei. Mert aki Sugást nyugatról akarja megközelíteni, annak Földváron kell a vonatról leszállni és így elakad Előpatakon, aki keleffől akarna Sugásra eljutni, meggondolja a Sepsiszentgyörgyről ide vezető tízenkétkilométeres rázós utat és inkább odább megy egy macskaugrással Málnásra vagy a világhírre szert tett Tusnádra.

Sugást emiatt nagy vállalkozó soha sem vette kezébe. A nép kegyéből, a nép természetszereteléből született meg és maradt is mind végig néplüldőnek. Több bővizű borvizkutja régóta vonzotta ide a vidék népét. Legnagyobb csodája a föld mélyéből előtárgó hasadék, melyből a torjai bűdösbarlang mintájára ké-

nes gáz áramlik elő. Ez a rés is Sugás szerény kereteihez mért kisebb hasadék s így ezt se emlegetik a Nápoly melletti kutyabarlanggal vagy a torjai bűdös barlanggal egysorban. Pedig ez is ugyanolyan. A Sugástól 36 km.-re eső nagy vulkán, mely hajdan a Szt. Annató-Mohos keltős krátere helyén működött, az repeszgette meg utolsó föltörése alkalmával a földet le egészen a Kovászna-Sepsiszentgyörgy-Előpatak-i

Részlet Sugásból.

Jobbrol a „Gözlő”.

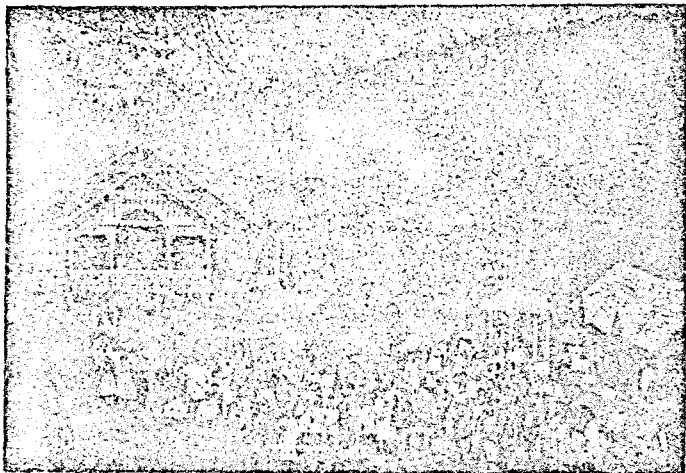
Balról a „Vallató.”

vonalig és ezekből e föld gyomráig lehatoló repedésekből jutott Sugásnak is jó egy néhány. Az ősi repedéseknek évszázadokon át fennmaradt egyik példánya az a rés, melyen át a sugási „Gözlő” gázai ömlenek ki.

Ahol a repedésektől víz férközött, ott ma borvíz forrás tör elő. Egyik, s talán éppen a legnagyobbik hasadék azonban kikerülte a víz földalatti útjait és így meg volt és meg van adva a mód arra, hogy a föld gyomrának ősz gázai még ma is toluhassanak ki a föld felszínére. — Mekkora volt ez a hasadék szűz érintetlen állapotában, ma már nem tudhatjuk. Legalább embernyi méretűnek kellett lennie, mert csak úgy történhetett meg, hogy valamelyik székely virtusból alászállott a hasadékba és ott testének elmelegedését, bizsergését észre vette. Egy ilyen próba volt az a történelmi csira, melyből Sugás fürdő fejlődésének indult.

Tudniillik az öregek is úgy emlékeznek, hogy a hasadék fölötti már a múlt század elején, mielőtt a kultúrának a legkisebb nyoma is bevonult volna Sugásra, egy erdei kunyhó állott, a hasadékba pedig három lépcső vezetett le ahhoz a helyhez, a hol a tárgó rést egy pár gerenda zárta el. Ide telepedett be vasárnaponként egy pár székely, itt gözöltette meg magát és ment haza azzal a boldog hittel mindennapi munkája végzésére, hogy most már köszvényét végleg kiüzte csontjaiból

Ez a kaliba volt magva annak a „Gözlőnek“, mely ma a hasadék fölött díszleg. Később ugyanis, hogy a szentgyörgyi módosabb családok Sugáson építkezni kezdtek, a kunyhót ledöntötték és a hasadék szájadékát pincszerűleg annyira kiszélesítették, hogy ott ma három osztatu tágas helyiségben vehetik a betegek a gyógykurát, melyet egyebült természetes hidegfürdővel és meleg szénsavas fürdővel egészíthetnek ki.

Kirándulók Sugás fürdőn.
Jobbról a meleg fürdő és a fő borviz kut.

Sepsiszentgyörgy jobb módú előkelő közönsége a háború előtt Sugáson nagyban építkezett és a fürdő egy szerényebb föllendülésnek nézett elébe. A háború és az utána jött állapotok derékba szakították ketté ezt a fejlődést. A villatulajdonosok egyrészt a sors elűzte szülőföldjükről és így Sugás ma voltaképp nem egyéb, mint egy vasárnapi népfürdő. Vasárnapokon a fürdő a nép hangjaitól zajos. Árkos, Kőrspatak, Kálnok, Qidófalva, Szotyor, Bölön és Nagyajta uri és gazdaközönsége verődik ott össze és szaporítja a szentgyörgyiek hétköznap is ott üdülő tarka seregét. Ilyenkor a fák alatt mindenféle pakkos szekerek telepednek meg, a hegyoldalokon pattog a tűz és a tűz mellett a tréfa, és vidám társaságok vig dalától zeng minden hegyoldal.

Itt e lap hasábjain boldog meglelégedéssel jegyezzük föl, hogy a népnek még megvan a természet szépségei iránt az a vonzalma, hogy a korcsma bűzös levegője helyett istenháza után is a másik nagy istenházába, az örökszép természetbe vonul és ott frissíti föl lelkét.

Még szebb ebben a vasárnapi szórakozásban az, hogy egyesületek társulatilag vonulnak ki oda. Mikor arra jártam, papjainak és kántorainak vezetése alatt épen az árkosi dalárda tartott ott szabad hangversenyt. Nem hívta senki őket, kéretlenül állottak ki a sóány mellett emelkedő torraszra és belépődij nélkül szolgál-

tak énekkel és vonós zenével. Kéretlenül és fizetés nélkül, mint a kék levegő pacsirtái. S voltaképp nem is a közönség, hanem az önmaguk lelki gyönyörűségére, mint a hogy a levegőt szántó dalosmadár is bizonyára csak önmaga s legfőljebb párja gyönyörűségére szolgáltat ingyen dalt. Elgyönyörködött lelkem, amint az unitárius kántor a dalárdát vezette és a pap az énekesek közé közkatonaként beállva a nép fiatalval együtt fujta a szebbnél szebb magyar nótákat és elgyönyörködtem, amint a kántor a gordonka mellől vezette a bandát és a pap a kontrások között játszott. Kántor és pap délelőtt az orgona és a szószék mellől a lélek áhittatát, délután pedig a zöld fűből a lélek vidám fölpezsdülését szolgálják. Elgyönyörködtem, amint a kántor és a pap kezében szólt a muzsika, a nép pedig friss csárdást járt a zöld fűben.

Kérem a falvak vezetőit, van-e jobb példa rá, hol a cura pastoralist ennél szebben oldják meg, és van-e Árkosnál külön község, ahol a nép az iskolaadót nagyobb lelkesedéssel ajánlotta meg és hamarabb szolgáltatta be?

Sugás fürdő a népé és a zseb zsilipjei a lélek szabad szárnyalásai közben nyithatók meg leginkább. A nép Sugásban a pap hegedűjére táncol: csoda-e hát, ha az otthon is azt a nótát járja, amit a pap a szószékből és egyházközségi gyűléseken a lelküknek húz.

Gelei József.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

V. K. *Buzásbocsárd*. Biztosítási ügyére A Franco Romana augusztus 11.-i kelettel válaszolt. — G. A *ref. lelkész Apanagyfalu*. Magyar nyelvű állami liceum Nagyszalontán és Gyergyószentmiklóson van a román állami gimnáziumok mellett, magyarnyelvű tagozat van Aradon, Nagyváradon és Nagykárolyon. Nem tartjuk helyén valónak azt, hogy elsiessé a bejelentést, mert erős a hitünk, hogy a most folyó tárgyalások rendjén a magyar felekezeti iskolák is meg tudják menteni azt az ősi jogukat, hogy magántanulókat fölvegyenek. Egyébként helyesebb avval próbálkozni, hogy a gyerekek egy román nyelvű állami gimnáziumban rendes tanulónak menjenek egy pár évre, ahol megfelelő kedvezményben részesülnek és románul megtanulnak. — K. K. *Érszentkirály*. A most küldött 50 leu beszámításával előfizetése folyó évi dec. 31-ig rendben. — K. Gy. *né Magyarláp*. A pelárgoniák végett beküldött kérdésére a Sulcz-cég közvetlenül ad felvilágosítást. — V. M. *Mezőtelegd*. A küldött 600 leu köszönettel elkönyveltük, 500 leu előfizetési díjban és 100 leu a szavalókönyvek árában. — O. D. J. *Szilgy-zovány*. A folyó évre még 13 leu megküldését kérjük. — N. J. *Galsa*. Előfizetése folyó évi dec. 31-ig rendben. A kért lapot elküldöttük. — Sz. F. *Pusztakamards*. A küldött 200 leu köszönettel kérdésének megfelelőleg elszámoltuk. A folyó évre még 25 leu előfizetési díj megküldését kérjük.

Az alábbiak előfizetése lejárt, illetve lejár:

Sz. Gy. Szászfenes. 1923. jan. 1. — B. F. Csoma-
fája. 1923. jan. 1. — G. J. Nagybánya. 1923. aug. 1. —
B. B. Világos. 1924. ápr. 1. — P. D. felső. Máréfalva.
1923. jul. 1. — M. P. D. Korond. 1923. július 1. —
Tornaegylet Marosvásárhely. 1923. július 1. — T. I.
Vargyas. 1923. évi július 1. — V. A. Medesér. 1923.
szept. hó 1. — I. L. Csucsá. 1923. július 1. — E. A.,
K. M. Csehétfalva. 1923. július 1. — T. B. Maros-
ludas. 1923. évi július 1. — L. M. Nagyiklód. 1923.
évi jan. 1. — K. P. F. Feketelak. 1923. jan. hó 1. —
Sz. J. Aranyospolyán. 1923. jan. 1. — P. I. Szilágy-
szeg. 1922. jun. 15. — Dr. H. D. Mócs. 1922. szept.
15. — Cs. M. V. J. Bólya. 1922. jun. 15. — G. M.
Tur. 1923. jan. 1. — Cs. M. Kraszna. 1923. jan. 1. —
B. K. Bukarest. 1923. dec. 31. — S. F. Arad. 1923.
jul. 1. — K. I. Magyarózd. 1923. jul. 1. — T. M. Szász-
fenes. 1923. jan. 1. — U. M. Magyarózd. 1923. ápr. 1.
T. K. Szerdahely. 1923. jul. 1. — Ref. egyházközség.
Somosd. 1923. ápr. 15. — G. E. Szentgericze. 1923.
jul. 1. — B. F. Kolozsvár. 1922. dec. 1. — P. Gy.
Kispetri. 1923. jul. 15. — G. I. Buza. 1923. aug. 1. —
V. J. Világos. 1922. okt. 1. — V. J. Kolozsvár. 1923.
augusztus 15. — N. S. E. Fordatur. 1922. jul. 1. —
D. P. Kövend. 1923. ápr. 1. — Cs. A. Kisrebra. 1923.
jan. 1. — S. F. Árkos. 1923. jan. 1. H. Gy. Magyar-
lóna. 1923. jan. 1. — H. L. Kolozsvár. 1923. jan. 1. —
B. Gy.-né Kolozsvár. 1923. jan. 1. — Dr. N. I. Bozsoh.
Lapot megkaptam, minden rendben. Üdvözet.

Apró hirdetések.

Fogfájás ellen rendelje meg a „Mont real“ nevű
gyógyszert, amelyet 1869 orvos már elismert Ameriká-
ban és amelyet Európában is nagyon sokan használ-
nak. Ha fájni kezd a foga, egy cseppet egy kis vattával
kenjen rá, azonnal eláll a fájdalom. Megrendelésnél
mindenki nyomtatott utasítást fog kapni. 100 grammot
ajánlott csomagban frankó küldök annak, aki levélben
15 Leut beküld és pontos címét megírta. Takács
Ferenc, Ilica Osijek T. Reiznerova ul 67. Jugoszlavia.

Közgazdasági Bank r.-t.

Dicsőszentmárton.

Alapítke és Tartalékok: Leu: 1,350.000

Telefon: Igazgatóság 36, Pénztár 38

Sürgöny cím: Coloniale

Affiliált Intézetek: Balázsfalva, Balavásár, Erzsébetváros,
Hosszuesző, Radnót, Segesvár

Iparvállalatok: Küküllővölgyi építő Agyagipar,
Erzsébetkönyvnyomda, Sertéshizláló és Husipar.

Nyomatott a Minerva r.-t. Könyvnyomda műintézetében Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria (Deák F. utca) 8.

Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi Részv. Társ.

Bor, szesz és sörnagykereskedés,
szabadraktár, rum és likörgyár,

K O L O Z S V Á R.

Fiók: MAROSVÁSÁRHELY.

Lerakat minden nagyobb helyiségben.

Telefon: 332, 72, 1014. — Sürgőny cím: Bogsza

Gazdasági gépek és eszközök. Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Mű-
szaki Kereskedelmi r. t.-nél
Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária
(volt Deák Ferencz-utca) 11.

Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.

„Glausch“-féle „Haematicum“

aromatikus vas- és mangán elixír

a legnevesebb orvosok által
ajánlva vérszegénység, sá-
padtság, étvágytalanság és
gyenge testi állapotoknál. ☺

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! — Napjában
étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb.

Kapható mindenütt!

Vezérképviselőt Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

A LEGIZLÉSESEBB NYOMTATVÁNYOK A
MINERVA KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉ-
BEN KÉSZÜLNEK. CLUJ, STR. REGINA M. 2.

Olvassa a „Pásztortűz“-et.